

Ylli Dautaj
Partner
Menaxhues

Sarah van der Stad
Bashkëpunëtor

**ICC DHE ARBITRAZHI I
PËRSHPEJTUAR DIGJITAL:
ARKITEKTËT KRYESORË NË
(RI)NDËRTIMIN E KULTURËS SË
GJYKIMIT NËPËRMJET ARBITRAZHIT
NDËRKOMBËTAR TREGTAR**

e marra gjatë epidemisë Covid-19-ës duket se po shkojmë drejt një situatë ku arbitrat mund të vendosin të vazhdojnë me arbitrazhin digjital (d.m.th. në distancë) - përfshirë arbitrazhin e përshpejtuar digjital, nëse është e nevojshme. Përdorimi i arbitrazhit digjital të përshpejtuar mund të ndihmojë në lehtësimin e mëtejshëm të aspekteve negative të zhvillimit të arbitrazhit dhe të përmbushë kërkesat e konsumatorëve për uljen e kostos dhe shpejtësisë.

ICC - Arbitrazhi i Përshpejtuar (Digjiital)

Arbitrazhi Ndërkombëtar Tregtar ("ICA") u zhvillua kryesisht në Evropën kontinentale (p.sh. në Francë, Zvicër dhe Gjermani). ICA u zhvillua, më së shumti, falë punës së bërë nga Dhoma Ndërkombëtare e Tregtisë (ICC). ICC-ja u krijua në 1919 dhe Gjykata Ndërkombëtare e Arbitrazhit u krijua në 1923. ICC-ja e ka selinë në Paris, por ka degë në të gjithë botën, përfshirë edhe Shqipërinë. ICC-ja i ndryshon rregullat shpesh për të qenë bashkëkohore. Në 2017, ICC-ja i përditësoi rregullat e saj për të përfshirë rrugën e arbitrazhit të përshpejtuar për korrigjimin e ankesave tregtare (shih Shtojcën VI). Dispozitat kanë për qëllim uljen e kohës dhe rritjen e efikasitetit të kostos së procedurës së arbitrazhit. Për më tepër, rregullat i referojnë mosmarrëveshjet tek një arbitër i vetëm, duke ulur më tej kostot dhe kohën. Diçka edhe më e rëndësishme dhe

Arbitrazhi Ndërkombëtar Tregtar ("ICA") është metoda e preferuar e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve për subjektet tregtare.ⁱ Përparësitë kryesore janë perceptuar të jenë zbatueshmëria, shmangia e sistemeve specifike ligjore dhe gjykatat kombëtare, fleksibiliteti dhe aftësia e palëve për të zgjedhur arbitrat e tyre.ⁱⁱ Pavarësisht kësaj, ICA sot është e prekur nga disa aspekte negative; për shembull, procedura perceptohet se është shumë e kushtueshme dhe i mungon shpejtësia e prituri.ⁱⁱⁱ Në fazat fillestare të përvojës së arbitrazhit, në fillim të shekullit të njëzetë, procedura ishte e orientuar drejt ligjit, bazuar në besim, dhe i nënshtrohej më pak ngurtësisë ligjore. Në atë kohë, arbitrazhi ishte akoma "joformal" në krahasim me atë që pretendohet të paktën - "si gjykatë" ose "e gjykuar". Kur ishte kështu, efikasiteti i kostos dhe shpejtësisë u perceptua si përparësi e institucionit të arbitrazhit. E mira, relativisht, është se e ashtuquajtura tendenca e pafavorshme e gjyimit duket se do të përmbysset me përpunimin e rregullave të përshpejtuara të arbitrazhit. Kjo manifestohet më tej duke e bërë këtë rrugë të përshpejtuar mekanizmin e paracaktuar për disa mosmarrëveshje me vlerë të ulët dhe më pak komplekse - të paktën në ICC dhe AAA-ICDR^{iv}. Për më tepër, duke pasur parasysh mësimet

ndoshta risi është që, me rregullat e përditësuara, ICC-ja e bëri arbitrazhin e përshpejtuar procedurën e paracaktuar për mosmarrëveshjet me shuma më pak se 2 milionë USD (shuma e pragut është 3 milionë USD nëse marrëveshja e arbitrazhit është lidhur pas hyrjes në fuqi të rregullave 2021). Kështu, nëse palët nuk zgjedhin shprehimisht, çdo kërkesë për arbitrazh bazuar në një klauzolë arbitrazhi të nënshkruar pas Marsit të 2017, do të arbitrohet si një arbitrazh i përshpejtuar. Rregullat e përshpejtuara parashikojnë një kornizë kohore gjashtëmujore për dhënien e vendimit pas datës së konferencës për menaxhimin e çështjes, me një zgjatje të mundshme sipas gjykimit të gjykatës (shih nenin 4, shtojcën VI). Më 1 janar 2021, ICC-ja përditësoi rregullat e saj. Rregullat e përditësuara marrin parasysh mësimet e marra nga "tabloja" e arbitrazhit gjatë pandemisë së Covid-19-ës. Në veçanti, nevoja për shpejtësi dhe dobia e seancave dëgjimore digjitale të organizuara në distancë. Neni 26 i rilexon si vijon:

Një seancë dëgjimore do të mbahet nëse ndonjë nga palët e kërkon këtë, ose, po dështoi një kërkesë të tillë, nëse tribunali i arbitrazhit, me propozimin e tij, vendos t'i dëgjojë palët. Kur do të mbahet një seancë dëgjimore, tribunali i arbitrazhit, duke dhënë një njoftim të arsyeshëm, do të thërrasë palët që të paraqiten para tij në ditën dhe në vendin e caktuar prej tij. Tribunali i arbitrazhit mund të vendosë, pasi të jetë konsultuar me palët, dhe në bazë të fakteve dhe rrethanave përkatëse të çështjes, që çdo seancë dëgjimore do të zhvillohet nga pjesëmarrja fizike ose në distancë nëpërmjet video-konferencës, telefonit ose mjeteve të tjera të përshtatshme të komunikimit.

Kështu, në të ardhmen, arbitrazhi digjital i përshpejtuar mund të jetë procedura e re e paracaktuar. Vetëm koha do ta tregojë.

Vëzhgimet përfundimtare

Një palë që zgjedh arbitrazhin e ICC-së duhet të konsiderojë me kujdes, ndër të tjera, sa vijon:

- Që çdo klauzolë e arbitrazhit të ICC-së e nënshkruar midis 2017-2021, dhe kur shuma në mosmarrëveshje nuk i kalon 2 milionë USD, do të përpunohet automatikisht si një arbitrazh i përshpejtuar (neni 1, shtojca IV);
- Që çdo klauzolë e arbitrazhit e ICC-së e nënshkruar pas datës 12 janari 2021, dhe kur shuma në mosmarrëveshje nuk i kalon 3 milionë USD, do të përpunohet automatikisht si një arbitrazh i shpejtë (neni 1, shtojca IV);
- Që palët të mund të heqin dorë nga rruga e përshpejtuar (palët duhet të kujtojnë se nuk është një mekanizëm "opt-in" ("zgjedhjeje"), procedura e përshpejtuar është e paracaktuar);
- Që palët mund të bien dakord për të ndjekur një arbitrazh të përshpejtuar edhe kur shuma e mosmarrëveshjes është më e lartë se shuma e pragut (por palët duhet të marrin në konsideratë me kujdes aspektet e procesit të rregullt për një zgjedhje të tillë, të cilat mund të shkaktojnë probleme në ekzekutimin e vendimit të arbitrazhit);
- Që palët mund të bien dakord për të ndjekur një arbitrazh të përshpejtuar edhe kur shuma e mosmarrëveshjes është më e lartë se shuma e pragut (por palët duhet të marrin në konsideratë me kujdes aspektet e procesit të rregullt për një

- zgjedhje të tillë, të cilat mund të shkaktojnë probleme në ekzekutimin e vendimit të arbitrazhit);
- Që ICC-ja rezervon si kompetencë diskretet saj të drejtën për të caktuar një arbitër të vetëm (edhe nëse marrëveshja e arbitrazhit thotë të kundërtën, gjë që mund të shkaktojë probleme në ekzekutimin e vendimit të arbitrazhit) (neni 2, shtojca IV);
- Që ICC-ja ka lirinë e veprimit për të vendosur nëse çështja është e përshtatshme për arbitrazhin e përshpejtuar (gjë që ne mendojmë se është diçka e mirë) (neni 1, shtojca IV);
- Që vendimi të jepet brenda gjashtë muajve nga konferenca për menaxhimin e çështjes (neni 4, shtojca IV); dhe
- Që arbitrat të kenë një të drejtë e lirisë relative për të vazhduar me seancat dëgjimore digjitale (fushëveprimi i saktë dhe shtrirja e pushtetit ende nuk është për t'u zbuluar) (neni 26).

Ekspertiza dhe Shërbimet e Arbitrazhit të Shpejtuar të DER Legal

Në DER Legal kemi një gamë të gjerë ekspertize në lidhje me çështjet e arbitrazhit. Nga njëra anë, kemi përvojë të konsiderueshme me përfaqësimin e klientëve në arbitrazhin e përshpejtuar në institucione të ndryshme ndërkombëtare. Nga ana tjetër, kemi kolegë që marrin pjesë aktivisht në fushën akademike duke botuar shkrime, duke ligjëruar dhe duke marrë pjesë në panele diskutimesh. Ne e zgjerojmë ekspertizën tonë në një shkallë globale nëpërmjet bashkëpunimeve ndërkombëtare. Për pjesëmarrësit shqiptarë në botën e arbitrazhit ndërkombëtar, gjithashtu, kemi partnerë që flasin gjuhën dhe kanë

trashëgimi shqiptare.

Unë, Ylli Dautaj, për shembull, kam planifikuar që, aktualisht, të mbaj një kurs për "Arbitrazhin e Shpejtuar & Arbitrazhin e Emergjencës", së bashku me ekspertin e arbitrazhit Dr. Crina Baltag.^v Në fillim të këtij viti, unë dhe konsulenti i lartë Per Magnusson shkruam për kontributin e Suedisë në Raportet e ICCA^{vi} 2021: "A ekziston e drejta për një seancë dëgjimore fizike në arbitrazhin ndërkombëtar?". Këto janë vetëm disa shembuj.

Përgjegjësia: Pikëpamjet dhe mendimet e shprehura në këtë artikull janë vetëm deklarata personale të autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pozicionin e ICC Albania. Përmbajtja e artikullit është vepra origjinale e autorit. Autori mban përgjegjësinë për çdo shkelje të autorësisë. Versioni origjinal i artikullit është në gjuhën shqipe.

Autorët mund të kontaktohen në adresat ylli.dautaj@derjuridik.se dhe

sarah.vanderstad@derjuridik.se

ⁱWhite & Case dhe Shkolla e Arbitrazhit Ndërkombëtar i Queen Mary, "Arbitrazhi Ndërkombëtar 2018 .

Anketimi: Evoulimi i Arbitrazhit Ndërkombëtar" i disponueshëm: <https://www.whitecase.com/sites/whitecase/files/files/download/publications/qmul-international-arbitration-survey-2018-19.pdf> (i aksesuar më 24 prill 2021). faqe. 2.

ⁱⁱIbid.

ⁱⁱⁱIbid.

^{iv}AAA-ICDR - Shoqata Amerikane e Arbitrazhit - Qendra Ndërkombëtare për Zgjidhjen e Mosmarrëveshjeve

^v<https://www.ni.se/utbildning/expedited-arbitration-and-emergency-arbitration?date=219547>

^{vi}ICCA- Këshilli Ndërkombëtar për Arbitrazhin Tregtar

